

DE LAATSTE GEDICHTEN VAN RUTGER KOPLAND

Rond Kerst 2011 had ik mijn eerste contact met Rutger Kopland, die de telefoon opnam met de naam Rudi van den Hoofdakker. Zijn stem was traag en breekbaar, een stem in een ver gevorderd stadium van leven. Ik wilde hem interviewen. Hij wilde dit niet, of eigenlijk wel, maar pas nadat ik hem van mijn goede trouw had verzekerd. Nu wist ik niet of ik die bezat, wat ik hem ook zei, en hij lachte. Ik moest maar eens langskomen.

Rutger Kopland woonde in Glimmen, een Gronings dorpje onder Haren. In een landschap dat strakgetrokken was door vorst, bezocht ik hem voor het eerst. Het halfjaar tot zijn dood kwam ik gemiddeld eens per maand langs om met hem, zoals hij dat noemde, tussen speels en gewichtig in, 'gesprekken te voeren'. Het interview, een gecondenseerde weergave van onze gesprekken, verscheen uiteindelijk in Vrij Nederland.

Hij toonde zich openhartig en wantrouwig tegelijkertijd, een voor mij onweerstaanbare combinatie, zeker daar ze werd aangevuld met een gevoel voor humor dat zelfs mij soms in verwarring bracht. Op een dag dat hij zich nog zwakker voelde dan anders, stond hij me toe door zijn dozen met oude foto's en gedichten te gaan. Er was een multomap, waarop stond 'Ongepubliceerd'. Ik vroeg

hem naar de inhoud. Hij zei dat hij geen zin meer had om voor zijn gedichten te vechten. Ik vroeg hem of hij wilde dat ik dat voor hem deed.

Hij stemde toe met een kleine glimlach, die me even deed vermoeden dat hij op dit voorstel had gewacht, maar zeker was (en ben) ik niet.

Nog enkele reizen naar Groningen volgden, waarbij ik onder het mom dan spreken we elkaar ook nog eens, werd gereden door mijn vader. De dichter en ik onderhandelden over welke woorden in het interview mochten komen en welke niet. Ik zag hem zitten, gebogen over zijn keukentafel, en zag een onderhandelaar in woorden, daarin lag zijn dichterschap: het onderhandelen over welke woorden wel gebruikt mogen worden voor zaken waar geen woorden voor zijn, voor gebieden die niet begaan kunnen worden, en welke niet. Doeltreffende fluisteringen zijn het.

Vrienden waren we niet, daarvoor was ons contact te laat, en hadden we te weinig jaren gemeen. Maar even onderhandelden we samen, en met een kwetsbare bruine envelop met zijn laatste gedichten onder mijn arm keerde ik terug.

Daan Heerma van Voss

Het tikt
Anton

Het tikt, (Anton), ja het tikt hier
het is hier zo stil dat
je het tikken hoort
van grootvaders klok

We waren zo jong toen
grootvader nog leefde zo
onbegrijpelijk jong en toch nu
begrijp je dit tikken, dit

dit eindeloze, dit tijdeloze
dit nooit ophouden, nooit
stilstaan, dit doorgaan, tot
je het niet meer hoort, doorgaan

dit blijven tikken voor
~~voor niemand die er niet is.~~
een kamer een huis een

root iemand

HET TIKT

Het tikt Anton – ja het tikt hier
het is hier zo stil aan het worden
dat je begint te horen dat het
heel zachtjes tikt

het is de pendule van de klok
van voorouders we waren zo
jong toen die nog leefden zo
zo onbegrijpelijk jong nog

en nu begrijp je dit tikken dit
tijdeloze, dit eindeloze dit nooit
ophouden tot je het niet meer
hoort dit doorgaan tot je
het niet meer hoort

5/2 09 Zoekende in zichzelf heet dit beeld

dat.

Zoekende in zichzelf
dat is de naam van
dit beeld en inderdaad bronzen

het is

je een eenzaam hoofd is
wat je ziet,

is wat je ziet zo nergens

je ziet ~~de~~ eenzaamheid
van

het

je ziet een bronzen hoofd

je ziet een eenzaam h

je ziet een bronzen eenzaam

je ziet een bronzen hoofd
dat.

je ziet in dit bronzen

7/2 09

Zoekende in zichzelf
zo heet dit beeld
en inderdaad je ziet

je ziet een doodstil
bronzen hoofd liggen
ligkend boven
naar een diepte
boven om diepte kijkend
kijken

je ziet een bronzen
een bronzen doodstil
hoofd liggen kijken
hy ligt boven de twinkel
waar zijn

7/2 09

Zoekende in zichzelf
zo heet dit ~~bronzen~~ beeld
en inderdaad je ziet
(een doodstil hoofd)
een bronzen hoofd
dat eenzaam staat
boven
~~daar~~
~~zijn~~
de diepte in zichzelf
ligt en kijkt, kijkt
of hij iets ziet iets
dat hij zich herinnert
daar beneden waar
hij misschien was
want hij ~~daar~~ was
in die diepte

Zoekende in zichzelf
zo heet dit beeld
en inderdaad

DE TOTSTANDKOMING VAN EEN GEDICHT

Woorden doemen op tot ze een uiteindelijke vorm vinden, de overbodige worden weggehakt en andere vinden elders in het gedicht hun plek. –TD

Zoekende in zichzelf heet dit beeld

Zoekende in zichzelf
Zo heet dit beeld

Zoekende in zichzelf

Het is de naam van
dit bronzen beeld

en inderdaad
een eenzaam hoofd is
wat je ziet

kijkend boven
naar een diepte

en inderdaad je ziet
een bronzen hoofd

dat eenzaam boven
de diepte in zichzelf kijkt

een hoofd ligt eenzaam
op zijn afwezige lichaam

op een duistere leegte
een bodemloos gat

en kijkt
of hij iets ziet iets
dat hij zich herinnert

alsof hij was
in die diepte

het hoofd zoekt alsof
het niet weet

wie het zoekt

ZOEKENDE IN ZICHZELF

•
*Het is de naam van
dit bronzen beeld*

*een hoofd ligt eenzaam
op zijn afwezige lichaam*

*op een duistere leegte
een bodemloos gat*

*het hoofd zoekt alsof
het niet weet*

wie het zoekt
•

De Maden

RUTGER KOPLAND

We reden door deze ruimte,
in de verte een lage horizon
en om ons heen stilte in gras.

aan een riviertje wat bomen
en riet, riet, we stonden ~~op een~~
in de verte ~~in de verte~~ de horizon
spiegeling van het water
die lucht boven die horizon

aan een riviertje wat bomen
en langs de oever riet, riet
~~in de water spiegeling~~
~~in de lege spiegeling~~
riet en de spiegeling van de bomen
in ~~in water de~~ het water de spiegeling

~~van de lege horizon, van~~
van dit alles, ~~de lege horizon~~
~~de eenzame bomen, de oever~~
~~met riet~~ ^{die} diepte met
riet, riet, eenzame bomen,
de lucht

de rimpelende oever.

~~het rimpelende riet,~~

dezelfde eenzame wereld:
rimpelend, riet, riet.

rimpelende bomen, rimpelende -

oever, rimpelend riet en
in de diepte de lege hemel

dit was wat restte is
ruimte

in de diepte de horizon
~~en daaronder in~~
in de eindeloze

- we bleven staan aan
- we stonden bij
aan een riviertje
aan een riviertje wat bomen

MADE

We reden door deze wijde ruimte
in de verte zagen we een lage horizon
en om ons heen gras eindeloos gras

en aan een riviertje wat bomen
we bleven staan aan de oever
riet riet overal riet
en in het water de spiegeling

dezelfde eenzame wereld
wat rimpelende bomen
rimpelend riet

en in de diepte de horizon
en daaronder leegte

wij zagen wat ruimte is

PEIZERMADE

•
*We keken naar deze wijde ruimte
in de verte een lage horizon
en om ons heen gras
eindeloos gras*

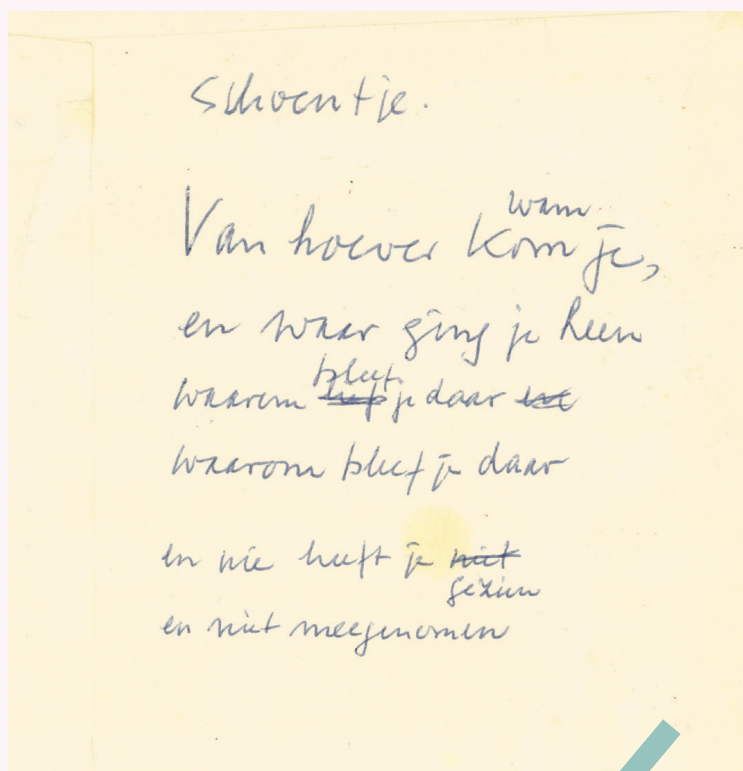
*aan een beekje wat bomen
bij de oevers riet overal riet
en in het water de spiegeling
van dezelfde wereld*

*dezelfde eenzame wereld
wat rimpelende bomen
rimpelend riet*

*en in de diepte de horizon
en daaronder
alleen rimpeling
rimpelende leegte*

•

RUTGER KOPLAND

SCHOENTJE

•
Daar lig je en je laat alleen
vragen achter

waar kwam je vandaan
van hoever

waarom bleef je daar
in deze verlatenheid

en wie heeft je daar
zien liggen

en wie heeft je
niet meegenomen
•